

Vad är cancerrehabilitering och vilken betydelse har motion?

Sölvi Vejby

Cancerrehabilitering

Från diagnos och hela vägen

Bidrar till att:

- förebygga skadeverkningar
- minska skadeverkningarna av cancer och cancerbehandling
- understödja ambitionen att kunna gå vidare med ett liv så lite präglad av cancer som möjligt

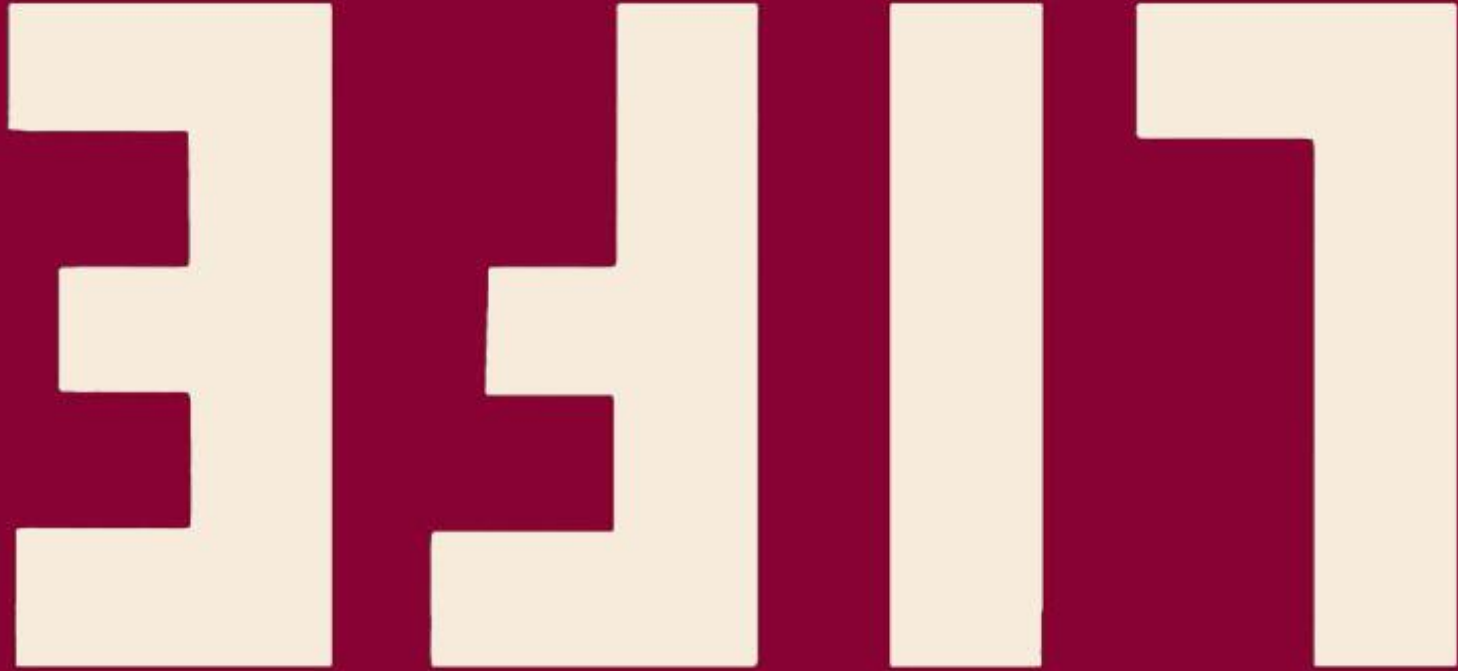
Cancerrehabilitering innebär att se hela människan i sitt livssammanhang

Vilken, och hur mycket, rehabilitering som behövs är högst individuellt

Tunnelseende i vården

- Så lätt att fokusera på behandlingen - döda bakterien, ta bort tumören, byta ut höften, ge cellgifter, ge insulin, följa rutiner etc.

Vad finns bortom
tunnelseendet?

- Biverkningar...
- Kroppsliga förändringar...
- Återgång till vanligt liv...
- Fysisk aktivitet...
- Nutrition...
- Sex och samlevnad...
- Rädsla...
- Symtom...

”Återkommande negativa besked gjorde att styrkan försvann och hoppet gick i tusen bitar. Att vara infektionskänslig, känna sig som en belastning och att ständigt leva med döden i hasorna orsakade orkeslöshet. Det var lätt att hamna i ångesttankar när det kändes som marken under fötterna försvann mer och mer. Tröttheten och smärtan tog över livet, desperation väcktes och viljan att få ro blev påtaglig”

”Jag ska inte dö idag” Pamela Andersson 2014

Olika former av rehabilitering

Prehabilitering

Fysisk
rehabilitering

Riktad fysisk
rehabilitering

Psykisk
rehabilitering

Existentiella
aspekter

Social
rehabilitering

Vem ansvarar?

Oavsett vilken region du tillhör har alla patienter som fått en cancerdiagnos rätt till en kontaktsjuksköterska och individuell vårdplan

Den som ansvarar för behandlingen ansvarar också för rehabiliteringen

Hälsokattning för cancerrehabilitering

Datum: ..... Namn: .....

Personnummer: ..... Diagnos: .....

Har din cancersjukdom påverkat nedanstående områden? Din beskrivning kan underlätta att du får rätt rehabilitering. Sätt kryss i den ruta som bäst motsvarar din upplevelse.

	Inget problem	Litet problem	Besvärande problem	Mycket besvärande problem	Kommentar
Trötthet	☐	☐	☐	☐	
Sömn	☐	☐	☐	☐	
Smärta	☐	☐	☐	☐	
Andning	☐	☐	☐	☐	
Minne/koncentration	☐	☐	☐	☐	
Nedstämdhet/depression	☐	☐	☐	☐	
Oro/ångest	☐	☐	☐	☐	
Äta/dricka	☐	☐	☐	☐	
Illamående	☐	☐	☐	☐	
Stickningar i händer/fötter	☐	☐	☐	☐	
Avföring	☐	☐	☐	☐	

Min vårdplan

Patient, närstående och vårdteam utformar i samråd en plan för cancervård och cancerrehabilitering

Mycket av innehållet kan utgöras av färdiga skriftliga material

Tidsplan, kontaktuppgifter och cancerrehabilitering måste alltid vara individuellt utformad

Patienten är huvudpersonen!

Fysisk aktivitet – vad är det?

All rörelse som får kroppen att använda energi

Energi ger
energi

Ofta fick patienterna exakta direktiv om kost och fysisk aktivitet. Han individualiserade och följde upp sina ordinationer noga

- "Många patienter vill ligga till sängs beständigt. Det kallas i Enköping att ha "liggkatarr" och är en mycket utbredd och smittosam sjukdom som kureras av doktorn med strängt arbete
- "Att vila är att göra något annat"
- "Sköt den fysiska träningen! Härda kroppen, ty den friska kroppen är det bästa värn mot de sjuka nerverna! Men allt med förstånd – idrott men icke rekordsport!"

Varför?

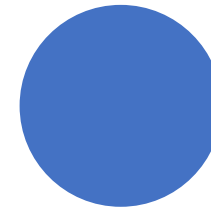
- Minska risken för ohälsa – alla kategorier
- Reducera fatigue
- Prehabilitering
- Minska komplikationsrisker – ”hjälp patienten att förstå att sängen är farlig”
- Minska risken för osteoporos och frakturer – alla som inte orkar röra sig har ökad risk

- Rör dig varje dag 30 minuter, måttligt ansträngande
150 min / vecka
- Vid hög intensitet rekommenderas minst 75 minuter per vecka
Går att dela upp
- Kombinera med styrketräning
Minst 2 ggr/ vecka

Undvik att sitta stilla länge

Rekommendationer

Att kunna fokusera på det som främjar hälsa när man går igenom en tuff sjukdomsbehandling

don't take cancer lying down!

När skall man vila??

När ska man träna?

Under pågående behandling

- Aktivitet anpassas efter dagligt allmäntillstånd
- Promenad/ cykling
- Muskelstärkande program med gummiband
- Undvika sängen

Efter avslutad behandling

- Trappa upp träningen
- Anpassa efter situation (tex undvika gym)
- Fysioterapeut (i de bästa fallen)
- Fysisk aktivitet på recept

När ska man INTE träna

- Pågående infektion
- Feber
- Ont i halsen
- Låga trombocyter

Fokusera på att komma upp ur sängen, byta position

Lågintensiv fysisk aktivitet

Vilka hjälpmedel/stöd behövs?

- Larm – för att påminnas
- Gånghjälpmedel
- Anpassade redskap
- Ett träningsprogram

Aktivitetsdagbok

Datum: _____

Tid	Borg-RPE-skalan®
A) 10 minuter	6 Ingen ansträngning alls
B) 15 minuter	7 Extremt lätt
C) 20 minuter	8
D) 25 minuter	9 Mycket lätt
E) 30 minuter	10
F) 40 minuter	11 Lätt
G) 50 minuter	12
H) 1 timme	13 Något ansträngande
I) 1,5 timmar	14
J) 2 timmar	15 Ansträngande
K) 2,5 timmar	16
L) 3 timmar	17 Mycket ansträngande
M) 3,5 timmar	18
N) 4 timmar	19 Extremt ansträngande
O) >4 timmar, ange tid: _____	20 Maximal ansträngning

Angi tid med bokstaver enligt ovan samt den upplevda ansträngningen med siffra enligt Borg-RPE-skalan® för varje gång du utför ett moment, t.ex. 20 min cykling, lätt ansträngning=C11

Sitter uppe i stol

Cyklar på motionscykel

Promenerar utomhus

Utför andra aktiviteter

Angi gärna vilken aktivitet, t.ex. dusch, handlar, step-up osv.

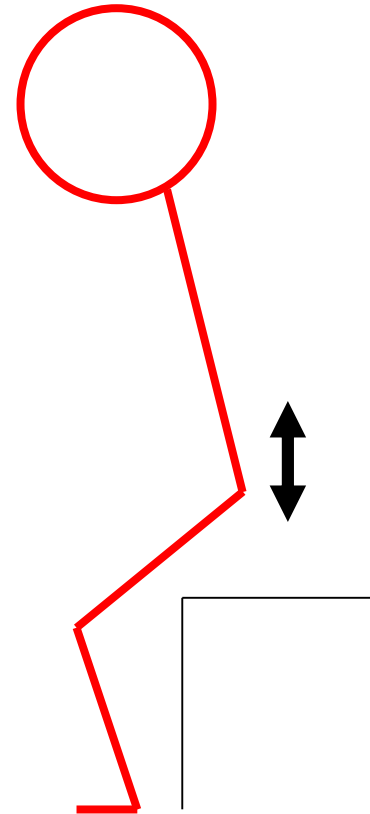

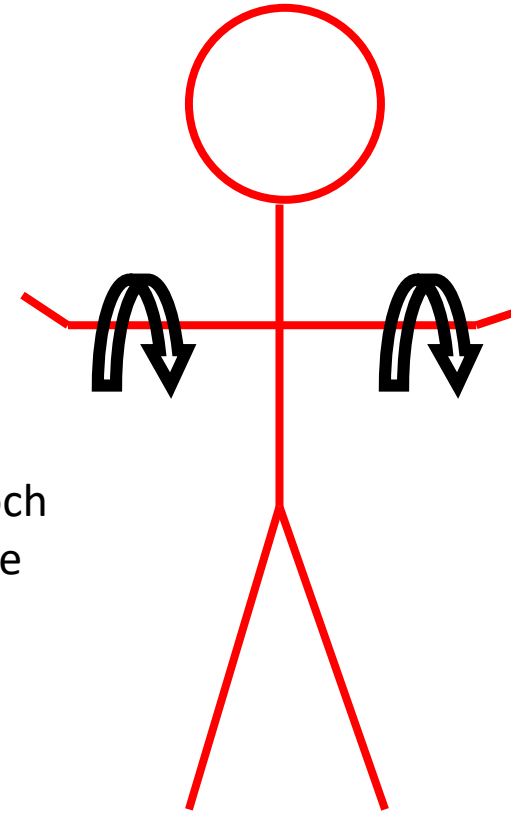
Vardagsmotion

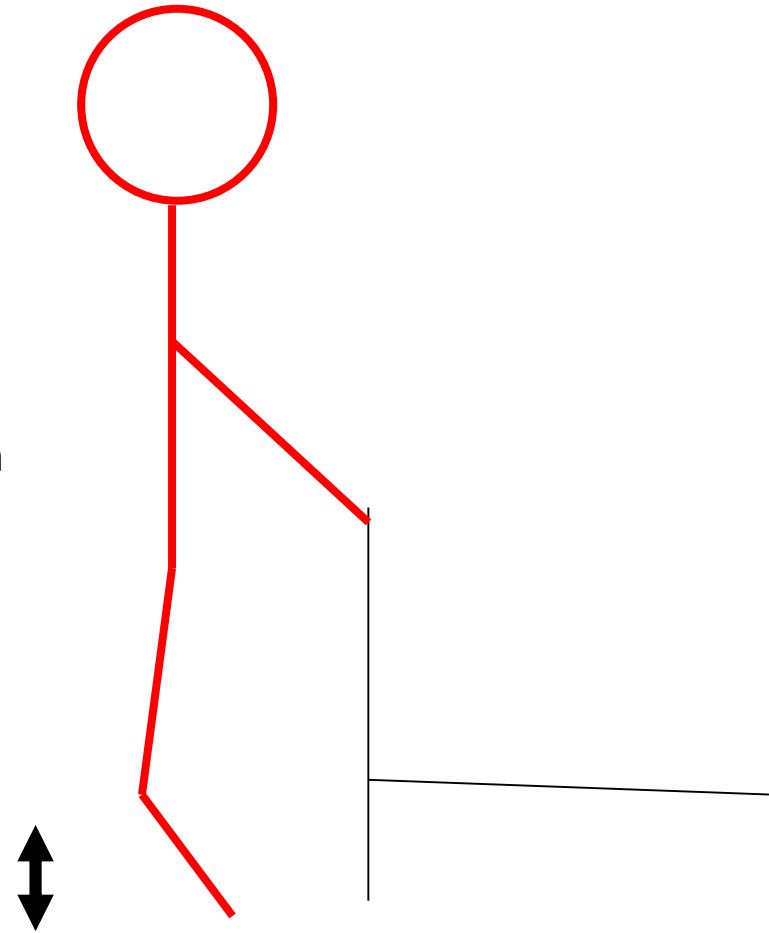
Res & sätt dig sakta

Sträck ut armarna och
gör små cirkelrörelse

Ställ dig vid sänggaveln
och gör tåhävningar

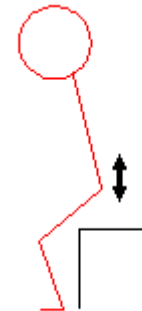
Fysisk aktivitet – ett multipiller

Hjärta-kärl
Sömn
Stress
Balans
Trötthet
Skelett
Depression
Blodsocker
Minne
Aptit
Smärta
Immunförsvar
Blodtryck
Blodfetter

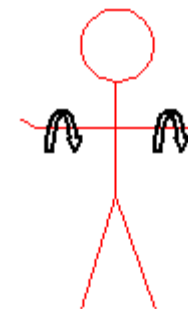

Upprepa x 3:

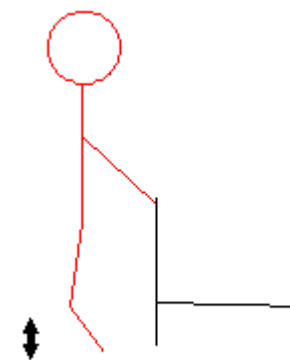
Res & sätt dig sakta

Sträck ut armarna och
gör små cirkelrörelse

Ställ dig vid sänggaveln
och gör tåhävningar

Träna din kondition.

Gå raskt i minst 30 minuter.

**Minska stillasittandet.
Träna samtidigt arm-
och benstyrka.**

**Res dig upp ur stolen och tryck
ifrån med armarna så många
gångar som du kan under
30 sekunder.**

**Stå på ett ben och håll
balansen i 30 sekunder.**

**Passa på när du pratar i telefon
eller borstar tänderna.**

**Att göra två saker samtidigt
är bra för balansen.**

**Känner du dig ostadig, ta gärna stöd
av en stol eller liknande.**

Regin Dahl, fysioterapeut Arvika

”Det ovanliga med vårt arbetssätt är att vi erbjuder ett initialt samtal om förebyggande träning till alla när behandlingen startar. Inte så många vet hur man måste träna för att få maximal hälsoeffekt och god symtomlindring”

Praktiska råd om fysisk aktivitet

Öka

Byt till

Begränsa

Dagliga Fysisk aktivitet
30 min måttlig intensitet

Styrketräning

Rolig Fysisk aktivitet

Gåendet

Stående

Hiss

Trappa

Bil

Cykel, promenader

Sittande

Stå

Otillräcklig fysisk aktivitet

Stegräknare

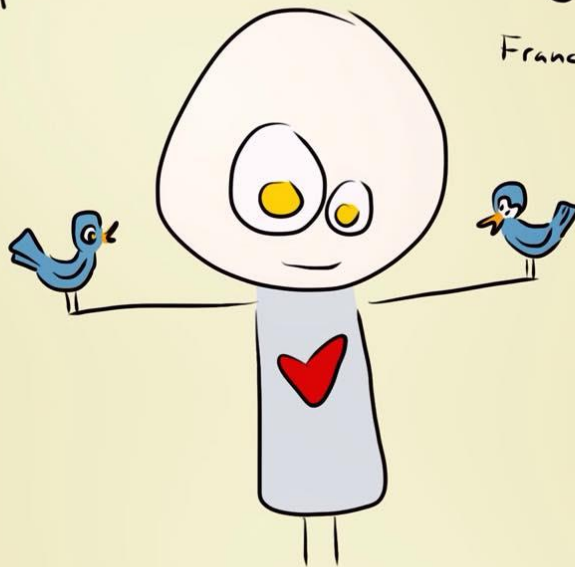
Långvarigt Stillasittande

Tråkig träning

Bilåkandet

Börja göra det nödvändiga
och sedan det möjliga
och plötsligt gör du det omöjliga!

Franciskus

facebook.com/herregudco